

Schakt vid Rudbeckianska skolan

Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning

RAÄ 232
Kv Domkyrkan 2
Västerås domkyrkoförsamling
Västmanland

Kristina Jonsson

Innehållsförteckning

Inledning och bakgrund	1
Syfte och genomförande	1
Schaktbeskrivning	2
Schaktdel A.....	2
Schaktdel B.....	2
Schaktdel C.....	2
Tolkning och utvärdering.....	2
Referenser	4
Kart- och arkivmaterial	4
Litteratur	4
Muntliga uppgifter	4
Tekniska och administrativa uppgifter.....	4
Figurer	5

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmd.se

© Kulturmiljövård Mälardalen 2007.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISSN: 1653-7408
ISBN 13: 978-91-85591-35-0

Västerås 2007

Inledning

Med anledning av schaktning för ledningsdragning (fjärrkyla) har Kulturmiljövård Mälardalen (KM) utfört en förundersökning i form av schaktningsövervakning vid Rudbeckianska skolan i Västerås (se figur 1). Undersökningen utfördes enligt beslut av Länsstyrelsen i Västmanlands län (dnr 431-6258-07, daterat 2007-06-11), och uppdragsgivare var Västerås stad, Fastighetskontoret. Det berörda området ligger inom RAÄ 232, fornlämningsområde för Västerås stad med kulturlager från medeltid och historisk tid. Uppgifter om förhistoriska gravar, RAÄ 363, finns även från närområdet.

Fältarbetet utfördes mellan den 13 och 19 juni 2007 av Kristina Jonsson, som även har sammanställt rapporten.

Tidigare arkeologiska undersökningar

En schaktningsövervakning i form av efterkontroll har tidigare genomförts av Västmanlands läns museum på skolans innergård, i området kring det s.k. nya annexet (se figur 2). Schakten innehöll huvudsakligen omrörda massor. I ett schakt söder om annexet påträffades dock även rikligt med fragment av människoben från Domkyrkans gamla kyrkogård (Carlsson 2000:7ff). Sommaren 2006 utförde Riksantikvarieämbetets avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) en undersökning norr om huvudbyggnaden. I schakten påträffades en äldre vägsträckning samt byggnadsrester. Dateringarna var framför allt efterreformatoriska, men gick även ner i senmedeltid (Bäck, muntlig uppgift).

Syfte och genomförande

Syftet med schaktningsövervakningen var att avgränsa eventuell fornlämning inom schaktet, samt att dokumentera anläggningar och kulturlager. Om större anläggningar eller komplexa kulturlager framkom skulle arbetet avbrytas för samråd med Länsstyrelsen.

Eftersom schaktningen skulle göras i äldre schakt och enligt uppgift endast ned till 0,6 m djup gjordes bedömningen i planeringsstadiet att ständigt närvaro inte skulle bli nödvändig. Vissa kortare delsträckor grävdes därmed utan övervakning, och blev endast föremål för efterbesiktning. Intill huskropparna (se figur 2) grävdes dock schakten ner till upp till 3,5 m djup, och dessa arbeten gjordes under övervakning.

Ett sammanlagt ca 103 m långt schakt grävdes (se närmare beskrivning nedan). Då inga kulturlager eller säkra anläggningar påträffades framställdes inga sektions- eller planritningar. Inmätning av schakten gjordes manuellt.

Schaktbeskrivning

Schaktdel A

Från husväggen på den gamla huvudbyggnaden grävdes schaktet 7 m ut mot söder till ca 3 m bredd och 1,8 m djup (se schaktplan figur 2). I de östra delarna av schaktet fanns rester av ett trappfundament från den nyligen nedmonterade trappan in till byggnaden, bestående av ett antal ca 0,8-1,2 m stora stenar. I övrigt innehöll schaktet endast omrörda massor bestående av silt, grus, tegel och småsten.

Schaktdel B

Schaktet grävdes längs hela den gamla huvudbyggnaden, förbi det gamla annexet och vinklade därefter upp mot den nya hallbyggnaden i nordost (se figur 2). Det grävdes ned till ca 0,8-0,9 m djup, och var 1-1,5 m brett (1 m i botten och 1,5 m vid marknivån). Inga kulturlager påträffades, schaktet innehöll endast silt och sand (påförda massor från tidigare ledningsgrävningar). Vid det sydvästra hörnet på det gamla annexet påträffades, med en meters mellanrum, vad som kan ha varit rester efter en byggnad (se markeringar på schaktplanen, figur 2). De bestod av 0,3-0,5 m stora stenar samt murbruk och tegel. Lämningarna föreföll ej utgöra en oskadad anläggning; om de härrör från en äldre byggnad så har de blivit utsatta för störningar vid tidigare grävningar.

Schaktdel C

Den sista delen av schaktet grävdes in mot hallbyggnaden i öster. Intill byggnadskroppen breddades schaktet till ca 3 m, och det grävdes ned till ca 3,5 m djup. Ej heller i denna del av schaktet framkom kulturlager. Inom en mindre yta i den norra schaktväggen ca 5-7 m från hallbyggnaden påträffades dock lämningar av eventuella anläggningar (se markeringar på schaktplan figur 2). Ca 5 m från huset framkom på 1,2 m djup ett antal stenar i storleken 0,3-0,5 m, samt spridda mindre stenar och tegelbitar, vilka möjligen utgör byggnadslämningar. Ca 2 meter väster om dessa fanns på 0,4 m djup en stenläggning bestående av rundade 0,1-0,2 m stora naturstenar lagda i tre skift (figur 3).

Tolkning och utvärdering

Få lämningar av tidigare aktiviteter påträffades vid schaktningsövervakningen. Schaktet grävdes ovanpå eller intill äldre ledningsdragningar, och innehöll därmed endast fyllnadsmassor samt omrört material. Endast inom två mindre ytor påträffades vad som kan ha varit bebyggelselämningar. Med tanke på materialet i anläggningarna torde de inte vara äldre än från efterreformatorisk tid, men de sammanfaller inte med kända byggnader från historiska kartor. Lämningarnas karaktär gör det dock osäkert om de verkligen utgör byggnadsrester eller endast omrörda massor. I den östligaste delen av schaktet påträffades en stenläggning, som troligen är en rest av en äldre

gatubeläggning. De historiska kartorna visar att det mellan sent 1600-tal och mitten av 1800-talet gick en väg ned mellan dagens annex och hallbyggnad. Stenläggningen är svår att datera, men då den påträffades på ett relativt ringa djup är den knappast äldre än från sent 1700- eller 1800-tal.

Referenser

Kart- och arkivmaterial

Lantmäterikartor över Västerås stad från 1688 (akt T72-1:15), ca 1800 (Wiblingens atlasverk), 1854 (Ljunggrens atlasverk). Från Lantmäteriets arkiv samt CD-rom *Historiska stadskartor*.

Litteratur

Carlsson, R. 2000. *Rudbeckianska skolan. Kulturlager och plats för borttagna gravar. Arkeologisk förundersökning. RAÄ 232, 363, Kv Domkyrkan, Västerås stad, Västmanland.* Västmanlands läns museum, Kulturmiljöavdelningen Rapport 2000:35.

Muntliga uppgifter

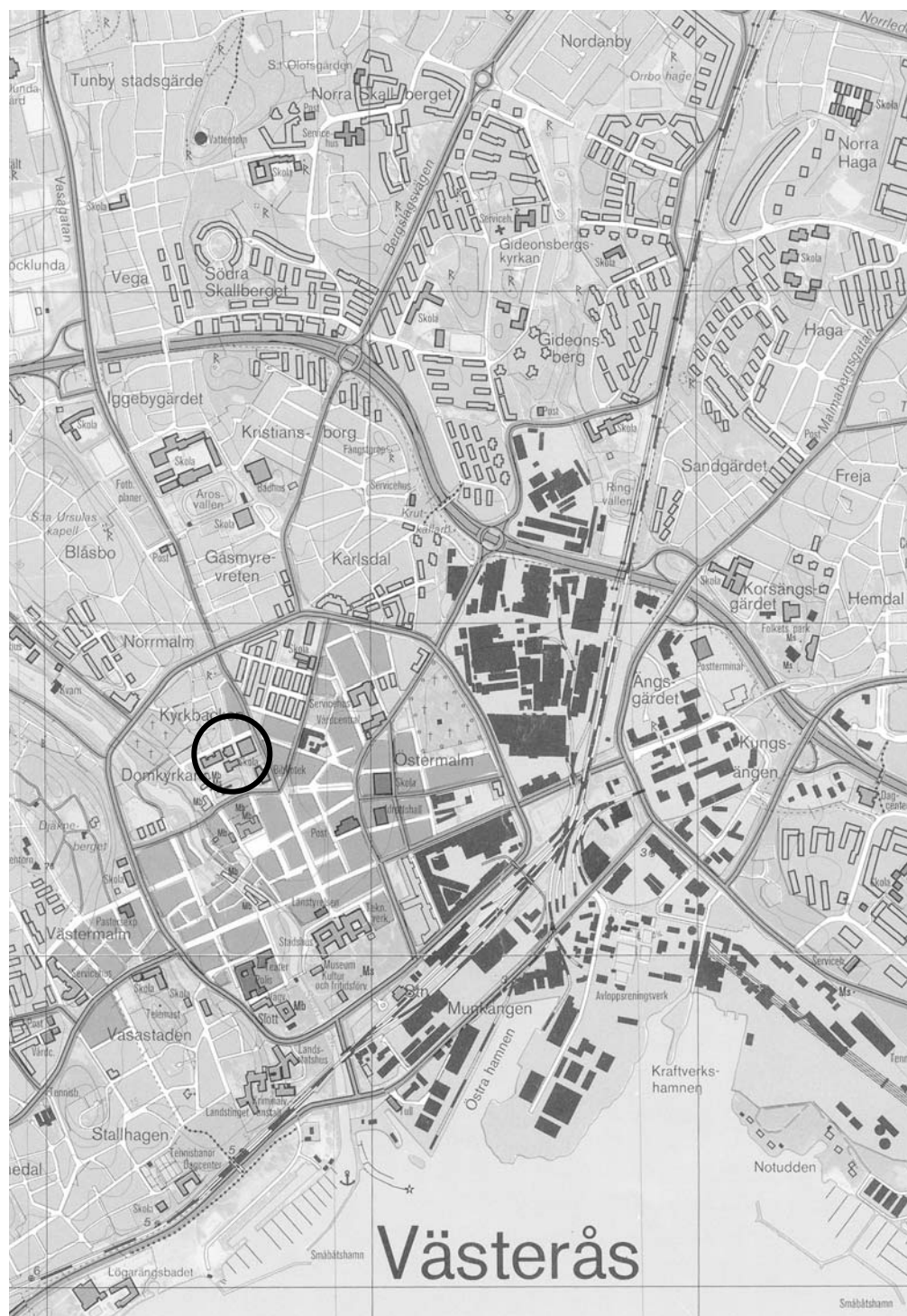
Bäck, Mathias. Arkeolog, Riksantikvarieämbetet.

Tekniska och administrativa uppgifter

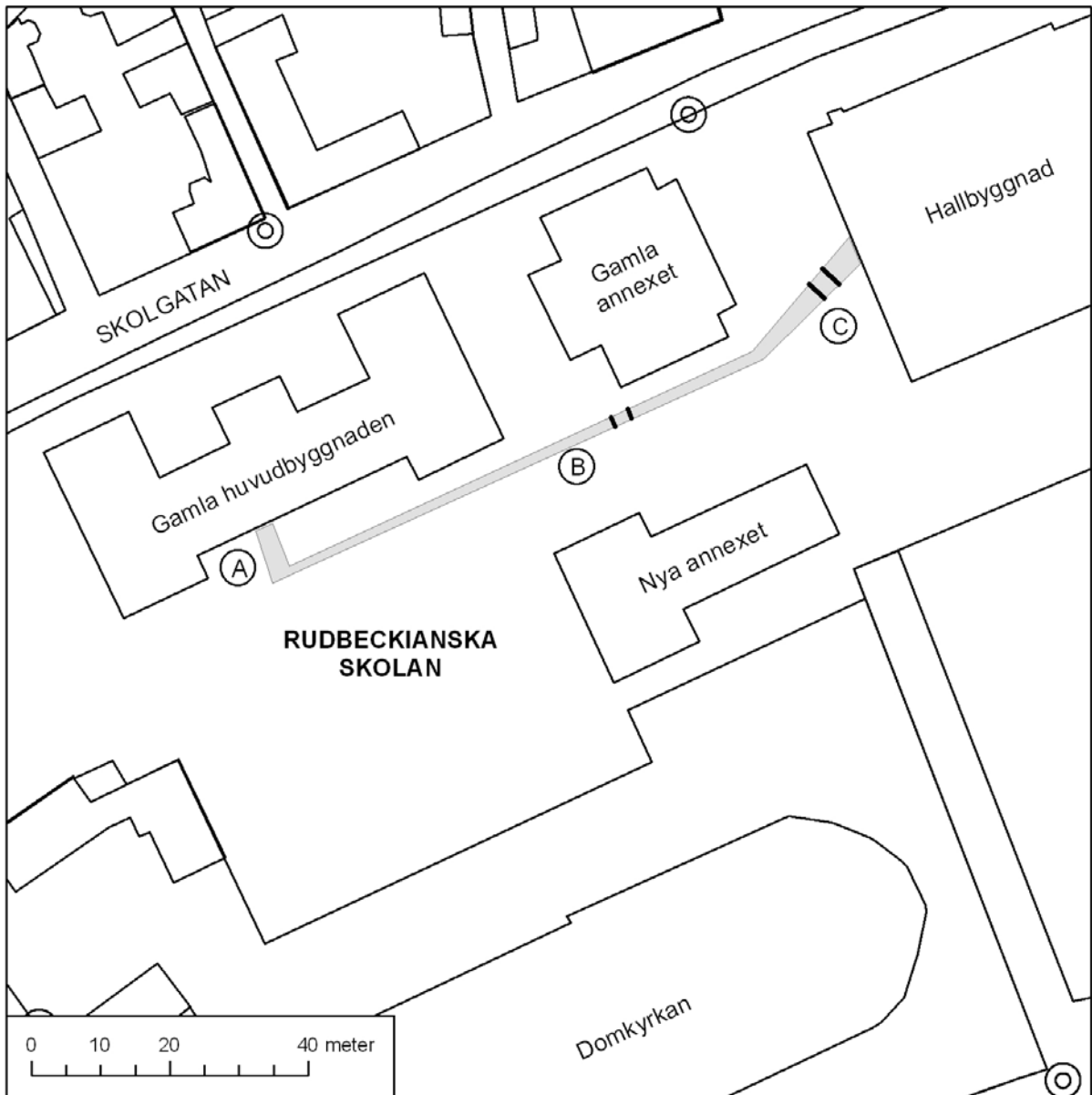
KM dnr:	07064
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	431-6258-07, 2007-06-11
Undersökningsperiod:	13-19/6 2007
Arkeologtimmar:	16 timmar
Maskintimmar:	Ca 30 timmar (genom exploitören)
Exploateringsyta:	Ca 180 m ²
Personal:	Kristina Jonsson
Belägenhet:	Kv Domkyrkan 2, Västerås stad
Ekonomisk karta:	11G 2i
Koordinatsystem:	RT 90, 2,5 gon V
Koordinater:	X 6610590, Y 1541565
Höjdsystem:	-
Inmättningsmetod:	Manuell
Dokumentationshandlingar:	Digitala fotografier, förvaras på KM
Fynd:	Inga fynd tillvaratagna

Figurer

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet Gävle. Ärende nr MS2006/01407.

Figur 1. Undersökningsplatsens läge, markerat med en ring. Utdrag ur Gula kartan blad Västerås 11G:17. Skala 1:20 000.

Figur 2. Undersökningsområdet. Schaktet är markerat med grå färg. De svarta linjerna vid schaktmarkeringarna B och C visar lägen för påträffade anläggningar. Plan: Kristina Jonsson, baserad på Fastighetskartan. Skala 1:1000.

Figur 3. Stenläggningen i den östligaste delen av schaktet. Stenarna i bildens nederkant är nedrasade. Foto mot NV av Kristina Jonsson.